

Sama se v Nice zajímala o hinduismus, proto to pro ni nebylo cizí zhruba po návratu z Ameriky do Paříže se nasměrovat k tibetskému buddhismu. Taky tomu velmi záhy propadla a po tři léta se věnovala řádovému životu, nicméně ji ten guru poslal zpět, že své schopnosti může více projevit v muzice než jako mniška. To bylo na všechny strany velmi moudré rozhodnutí.

No a jako skladatelka vytvářela muziku orientovanou na tibetskou tradici, Jetsun Mila představuje šest stavů vědomí života – smrti a znovuzrození a vůbec využívala ve své hudbě onen meditační dojem. Ale taky za ní přišla další skladatelka Michèle Bokanowska, že chce nahrát zvuk „ticha hvězd“ (pomineme problém všudypřítomného vakua mezihvězdného prostoru – tedy absence molekul schopných přenášet mechanické / akustické kmity, kdy jediný zvuk může působit toliko jen patologie vestibulárního ústrojí posluchače známá jako tinnitus). Éliane sedla za svůj ARP-2500 a za pár minut to měla k radosti Michèle hotové. Sama to vidí, že buddhismus a hudba jsou dvě kolejnice a ona je tím vlakem, který po nich jede. Třeba její koncept je, že prázdnota – ticho, je jen základ k tomu do ní něco vložit – od lehkých zvuků po hluk.

V nultých letech ji po dlouhém naléhání elektronický basák Kasper Toeplitz přesvědčil, aby si spolu zajamovali. A ona se ta hudba ve dvou lépe táhne. No a v 70 letech se najednou zapálila do další tvorby a další spolupráce byla s cellistou Charlesem Curtisem. No prostě třísknout si do zvonu nebo gongu dodá tolik harmonických frekvencí, které si člověk ve studiu sám jen tak neudělá.

A ono ovládat akustické nástroje ve vizích experimentální hudby byla tak jako tak výzva. Nicméně teprve v roce 2016, ve svých 84 letech začala Éliane dostávat nějaké tantiémy za své nahrávky. Celou dobu musela mít příjem bokem, aby měla vůbec kde bydlet. Nicméně užívá si šťastného stáří – 92. narozeniny.

Co radí mladým hudebníkům?

Sama Éliane říká, že naše úsilí je jako luk, který je schopen vypustit šíp – naši tvorbu. A aby mohl šíp letět, musíme ty různé části šipky vzájemně vyladit. Hudebník musí být intenzivně zvědavý, ale musí se rozhodnout, jaký je jeho cíl, aby se mohl pohybovat tím směrem a neodchylovat se. Poté dělat to, co chce a jak to dělat chce. Být na sebe a svou práci přísný. Dívat se hluboko do sebe s ohledem na to, co tím chce dosáhnout. Jí to stačilo. Co my?

Nájezd Éliane přeje vše nejexperimentálnější.

foto: classical20, soundcloud.com

Nájezd

**Upozornění:
At' žije Miloš Frýba!
Frýba, Frýba, Frýba!**

Kalindář

- 24. 1. se koná rokenrolový koncert **Svatá voda**. Kde: Zahrada Bar (V zahradách 13, P8), kdy: 20:00, vstup: dveřmi.
- 24. 1. se koná **District 23**. Vystoupí ANIMALS SOUNDSYSTEM, FDM FREAX, VOSA, YTOLAN TRIBE. Kde: sportovní hala Pod lipou, Roudnice nad Labem, start: 19:00, vstup: ??
- 25. 1. se koná **35. veleoslava náboženského svátku Frýbestr 2025**. Kde Dejvická Nádražka (Václavkova 1, P-6) , start: 8:50, vstup: dveřmi. „8:50! FRÝÝÝBAÁÁÁ!“
- 28. 1. se koná koncert **TYP SKRŠÍN A THE PSYCHEDELIC SPIDERS OF DR. SPOON**. Kde: Na Slamníku (Wolkerova 12, P-6), start: 20:00, vstup: ??? Kč
- 15. 2. se koná akce **Zahradní hraní**. Vystoupí slovenské delegace: FOGI A S.P., ZACHOVEJTE PANIKU, SLADKOBOL. Kde: Zahrada Bar (V zahradách 13, P8), kdy: 19:00, vstup: dveřmi.

22. 1. Slavomír, Slavomíra

Přejeme vše nejlepší!
Tobě, milý Slavomíre
žádná lahev neodmítne.
Když slaví spolu Slavomíra,
žádný taj se nezavírá.

**Vytiskni si Nájezd, přečti si jej
a pak ho někomu dej.**

Obrázek týdne: O čem pak si povídají?

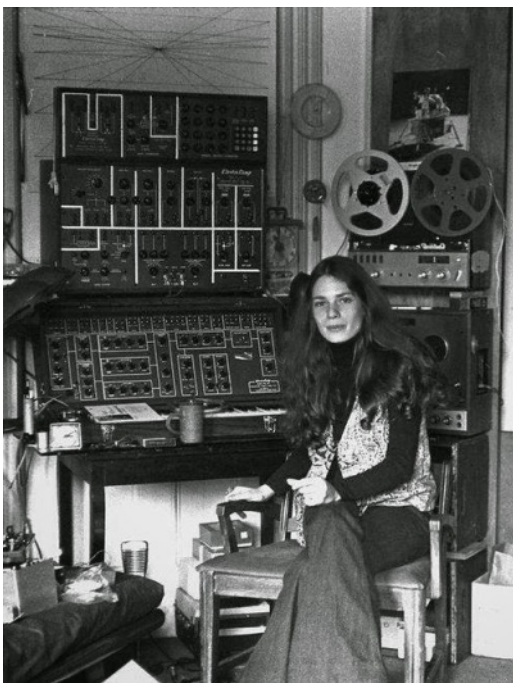
**KVÍZ: Poznej české město
PRDĚT OSMÉ V OSM MOKNE**

**KVÍZ: Poznej české město
BĚSI KDO JEČE CÉVU**

Anketa: Bude tuto zimu v Praze 30 dní nasněženo?

Anketa probíhající postupně od roku 2015 monitoruje, jak nám v Praze sněží. Tedy jestli bude 30 dní tolik sněhu, že nebude na trávníku vidět kvůli sněhu tráva, a to po celých 24 hodin. Referenční bod jsou Letenské sady a trávník tramvajové zastávky Vosmikových. [L;V] (posl. datum)

Počet zásněžných dní: [4;4] (13.1.25)

Éliane Radigue

24. ledna 1932

V pátek si můžeme připomenout narození průkopnice elektronické experimentální hudby, která dokázala z běžných zvuků udělat symfonii meditativní hudby, Éliane Radigue.

Éliane se narodila v Paříži, ale daná čtvrt' se měla zbourat, tak se záhy provdala za francouzsko-amerického malíře Armanta, s nímž měla tři děti a odstěhovali se do Nice. Tam uslyšela nahrávky experimentálního hudebníka Pierra Schaeffera, což ji změnilo život. Milovala dlouhé sety hudby, ale co ji takzvaně vyrazilo dech, jeho "Étude aux Chemins de Fer" (Studie o železnici), první to elektronický remix v dějinách hudby (viz Nájezd 629).

V roce 1955 začala studovat v Paříži – děti byly malé a mohla je nechat u kamarádky. Studovala hru na piano, čímž si získala povědomí o hudební teorii, a záhy potkala svůj idol, zakladatele musique concrète

Pierra Schaeffera. Hned se stala členkou v uskupení Studio d'Essai, kde dělala asistentku jeho spolupracovníku onomu „lovci zvuků“ Pieru Henrymu, který tam trávil veškerý svůj čas. Ona ta rodící se musique concrète ještě nebyla akreditovaným studijním oborem, proto čistě z nadšení se jí stalo, že spolupracovala se dvěma světovými průkopníky experimentální hudby. Tam se naučila spíše ty technické procesy hudby – spojování pásků, mixu nahrávek a jiné technika. Její netechnický, naopak instinktivní a intuitivní přístup ji zavedl k zájmu o mikrofonní vazby a práci s hudebními smyčkami. Velmi se její technika zlepšila, až oba Pierové uznali, že její hra už nepodporuje myšlenky experimentálního Studia d'Essai, ale naopak používá jejich techniky. Tedy že každý zvuk má právo aby zazněl v hudbě. Prostě měla vlastní hlavu, jak ta její muzika má znít a šla si jen prostě za tím. I když si neporozuměli, nebyla to překážka. Nicméně v roce 1960 musela studio opustit, aby si našla pořádnou práci, protože dcery odrostly a bylo třeba jim platit školné. Tím, že ztratila přístup k vybavení, koneckonců bydlela v Nice, 1000 km daleko, skládala experimenty s harfou a klavírem. Manžel se přestěhoval do New Yorku a Éliane si řekla, že tohle pro ni není. Ono není jednoduché být jednooký mezi slepými královnou. Ano, v Nice byla umělecká skupina, například Yves Klein, ale byli jediní široko daleko. Prostě tam kulturně vzato „chcíp pes“. Ona hrála hudbu, která tam neměla kořeny, vůbec nikde ta hudba tehdy neměla kořeny, ale táhlo ji to za ní. Tak moc, že roku 1967 ji to nedalo a vrátila se do Paříže, kde navázala zase spolupráci s Pierem Henrym. Tam si zdokonalovala tech-

niku zpětných vazeb (album Jouet électronique). Manžel ji pozval s dětmi do New Yorku, kde během divokých mejdánků a výchovou dětí se seznámila se Steve Reichem, který ji představil Čajkovského a své studio. Tam se naučila se syntetizéry, které ve Francii by těžko pohledala.

Rok na to už měla materiál na koncert. První aranže se datují do roku 1970, kdy na syntetizér Buchla záměrně rozvíjela jeho zvuk s pomocí magnetických pásků. Což byl samozřejmě porod, k syntetizéru neexistovala dokumentace, ale za tři měsíce se jí to svou intuicí podařilo zkrotit. Materiál vyšel na čtyři alba. První koncert měla 6. dubna 1971. A začaly o ní vycházet články v prestižních novinách.

Nástrojově zkusila prvně syntetizér Buchla – nádherný zvuk, ale díky propojovacím kabelům se z toho stala pavučina a nebylo pak možné jej ovládat, což byla jeho ta nejslabší stránka. Pak experimentovala s Mogramem – lehce se ovládal, ale nelíbil se jí zvuk, než našla ARP 2500, který následujících 25 let formoval její produkci. V roce 1974 vydala album Adnos I. Bylo to osvobození, protože mechanické efekty mohla sama modulovat syntetizérem a odpadla jí polohovací práce s mikrofonom. Zajímavostí je, že i když ARP 2500 měl klaviaturu, nikdy ji nepoužila, stačilo jí jen hraní s oscilátory. Nicméně, i když měl své mouchy, že se časem rozlaďoval, což jiné muzikanty přivádělo k šílenství, pro ni to bylo přesně to, co na tom milovala – neustálou změnu. A tóniny? To je jen nějaká nezávazná domluva mezi muzikanty, omezení to není. Ke své hudbě vždy si potřebovala představit scénář – téma, kam se má hudba vydat, co se má v tématu stát. Taky samozřejmě nahrávala sama – vystačila si, protože někdy k vymyšlení tématu potřebovala i několik

měsíců. Pak si několik měsíců od toho odpočinula, poslechla v několika podmínkách, při mytí nádobí, s přáteli, sama, nebo čistě technicky. Pak něco dohrála, nebo to přepracovala. A to bylo pro ni teprve peklo. Vše dělala ručně, a když měla skladba 80 minut a v 74. pozdě zapnula tlačítko, bylo pro ni rychlejší to nahrát znovu. Ale trápila ji muka, jako každého umělce, chvilku věří své hudbě a chvilku přemýšlí, že se svou posedlostí zbláznila a za nějaký čas zase znovu a znovu. Ale podřídit se rutině? Pro to se Éliane nenarodila. Takže vše měla hodně navolno.

Výsledné koncerty však nehrála na pódiu, protože samotný mixing zvuků, tedy precizních pohybů pouštění toho a toho by ani nedokázala zopakovat na živo, tak si užívala to jediné místo, kde to mělo smysl: před reprobrednami. Proč být na pódiu, když výsledek je zvuk z magnetické pásky. Sledování reakcí publika a zároveň s publikem bylo pro ni největším zadostiučiněním celého toho autorského procesu.